

Таємничі, веселі й незвичайні події у фантастичних творах

Малярство — вид мистецтва, коли людей, явища чи предмети фарбами зображують на папері, полотні, інших поверхнях; живопис.

▼ Вислови припущення, як слово пов'язане з темою.

■ Прочитай уривок повісті *Зірки Мензатюк «Ангел Золоте Волосся»*.

АНГЕЛ ЗОЛОТЕ ВОЛОССЯ

*Повість-казка
(Уривок)*

1. ГАЛИНІ НЕЩАСТЯ

Життя — паскудна штука, Галя давно це зрозуміла. Паскудно в школі, бо її улюблена вчителька Наталя Василівна вийшла заміж і виїхала з Києва. Тепер замість неї Катерина Петрівна, яка робить Галі зауваження ледь не на кожному уроці. Паскудно вдома, бо батьки сварять Галю за ті зауваження, записані в щоденнику, за погані оцінки і ще багато за що. Паскудно влітку на канікулах, тому що жодного разу Галя нікуди не поїхала, не те щоб у Єгипет чи Туреччину, а хоч би недалекоий Крим. Навіть ім'я у неї паскудне.

*Несе Галя воду,
Коромисло гнеться,
А за нею Йванко,
Як барвінок, в'ється.*

Хлопці частенько приспівують їй цієї пісні, особливо Сашко Гнатенко, з яким вона сидить за одною партою. І щоразу Галя червоніє від досади. Для повного щастя в їхньому класі є ще й Іванко, непримітний хлопчина-двієчник, і Галі зовсім не хочеться, щоб він за нею вився.

Ніби батьки не могли назвати її інакше. Сабіна, чи Аліна, чи Карина, чи Ісанна, чи ще якимсь модним іменем, як інших

дівчаток. І тоді б ніяких тобі пісень, ніяких Іванків, — спокій голові, ніби ангели хату перелетіли. Так говорить бабуся Віра: «Ніби ангели перелетіли».

Але таким претаскудним, як останні три місяці, життя ще ніколи не було. Тепер воно стало по-справжньому нестерпне. Взимку на ковзанці Степанчик, менший Галин братик, зламав собі ніжку.

І знову ж не поталанило: коли Степанчика привезли в лікарню швидкої допомоги, там зібралось немало потерпілих — хто пошкодив ногу, хто руку. Їм накладали гіпс чи й просто виписували ліки, після чого відправляли додому. Коли ж дійшло до Степанчика — ой-йой-йой, складний перелом, потрібна операція, і дай Боже, щоб тільки одна. На ніжку приладнали якийсь жахливий апарат, і ось уже пішов четвертий місяць, відколи їхній Стаканчик (так Галя жартома називає братика) лежить у лікарні, і його лежанню кінця-краю не видно. Мама геть перевелася, змарніла, схудла, під очима в неї залягли синці. Їй, напевно, доведеться звільнитися з роботи. Тоді жити стане ще скрутніше, грошей катастрофічно бракуватиме, отже, знову — прощай, літня поїздка, прощайте, бодай сякі-такі обновки. Та найгірше не це, а жалібні Степанчикові очі на бліденькому личку. Він, бідолашка, уже навіть не плакав, хіба що тихенько скімлив, коли йому робили черговий укол. Лиш дивився сумно-сумно, мов зацьковане звірятко. Їй-бо, краще б бився з Галею і псував її фломастери, як то бувало раніше. Він і сьогодні лежав тихий і сумнений, нітрохи не втішився червоними яблуками, які принесла Галя.

Вона верталася з лікарні, світу білого не бачачи, така туга її обступила. Перетнула Михайлівський майдан, і раптом в очі вдарило сліпуче світло. Аж спинилася. Підвела голову — то сонце, що прозирнуло з-за хмар, осяяло крилату фігуру ангела на Михайлівському Золотоверхому соборі, і яскравий відблиск упав просто на неї. Бані собору височіли на тлі низьких лілових хмар, ясні та блискучі після недавнього дощу, наче видиво щастя, наче райські палаци, і Галя несподівано для себе рушила в браму під дзвіницею. Колись вона сюди повертала, — з бабусею Вірою, але то було давно. Бабуся заходила поставити свічку за покійного дідуся.

Пройшовши під дзвіницею, де біля сувенірної крамнички гелґотали іноземці, Галя опинилася в монастирському дворі. Двері собору були відчинені навстіж. Усередині мерехтіли свічки, ніби світилися теплі золотаві сузір'я, і Галя, мов заворожена, пішла на їхнє мерехтіння.

У соборі не правилося, і це додало їй відваги. Покопирсавшись у портфелі, вона знайшла дві гривні. Хвильку повагалася (бо за них мала б пакетик своїх улюблених горішків) і купила свічку. Тоненьку, з жовтого пахучого воску. Пригадала: бабуся ставила свічку перед розп'яттям. А перед ким ставити їй? Глянула на іконостас: там обабіч царських врат були зображені Ісус Христос і Божа Мати. Вони в церкві найголовніші, тому Галя не посміла турбувати їх. На іконі за Ісусом Христом вродливий ангел у блискучих латах розправлявся з сатаною. Він був зайнятий, тож дівчинка звернула погляд ліворуч. Там, поруч з Божою Матір'ю, стояло ангельське воїнство — здається, так називала цю ікону бабуся Віра. Передній ангел дивився прямо на Галю, ніби хотів спитати, чого вона прийшла. Тож вона запалила свічку й поставила перед ангелами.

Не знала, чого і якими словами просити. Лишень стояла, стежачи, як розгоряється пломінець її свічечки, і всередині в ній щось тонко й гірко бриніло — якась струна чи то сльоза, і одна-єдина думка товклася в голові: «Чому мені так погано? Ну чому все так погано?».

Бічні двері в іконостасі відчинилися, з них вийшов чернець у широкому довгополому вбранні, і Галя, стрепенувшись, вискочила з собору.

- Якою ти уявляєш дівчинку Галю?
- Які обставини змусили Галю зайти в собор? Опиши внутрішній стан дівчинки.
- Як ти розумієш вислів *«ніби ангели хату перелетіли»*?
- Як думаєш, «модне» ім'я допомагає людині в житті? Що означає твоє ім'я?

2. НЕСПОДІВАНИЙ ГІСТЬ

Він сидів на підвіконнику. Галя побачила його, відчинивши двері своєї кімнати, але, на диво, не злякалася.

Мала б подумати, що хтось чужий заліз у квартиру, поки тато на роботі, а мама, звісно ж, у лікарні зі Стаканчиком. Проте не подумала.

Він сидів, спокійний і замріяний, і дивився у вікно. Скисаний призахідний промінь падав йому на обличчя, на світле волосся, що сягало плечей. Від того здавалося, мовби його лице обрамлене золотом — ясным сяючим німбом.

Він був добрий. Саме так: добрий, без найменшої тині зла. Галя відчула чи то вгадала це, мабуть, тому й не злякалася.

А ще він видався їй знайомим. Його лагідне обличчя вона вже десь бачила, як і світлі кучері навколо лиця, і схилену в задумі голову. Але де, коли вона могла його зустріти? Не на вулиці, оце вже точно. Таких зачісок сто років як не носять. І не вдягають подібного одягу. Що воно — сорочка, тога? Якесь незрозуміла хламида.

Хто ж він? Галя не знала і навіть не здогадувалася. Спитати, як його звать, теж було не дуже зручно, але хіба зручніше тупцювати мовчки на порозі власної кімнати?

— Почекай... заходить сонце, — сказав світловолосий юнак, не повертаючи голови. — Звідси прекрасний краєвид.

Що правда, то правда. Їхня квартира на останньому — шістнадцятому — поверсі, і з вікна відкривається широка панорама: вулиця, будинки, Галина школа, а вдалині, на обрії — ліс. Точніше не ліс, а пуца, бо містечко, яке стоїть за лісом, так і називається: Пуца-Водиця.

Галя й собі зиркнула у вікно. Сонце якраз торкнулося обрїю, заливши навколишні будинки м'яким рожевуватим світлом. Сліпуче кружало поволі поринало за ліс, за далекі зубчики сосен. Його золотаво-рожеве проміння гасло, і місто тьмяніло, сіришало. Ось лишилося пів кружала; ось лиш малий червоний пружок, та й він тане на очах: ще видніється крихітна цятинка, мов жарина... Все, погасла.

Олена Каїнська. «Коли Бога всередині багато, людина отримує Дар»

— Моє ім'я нічого тобі не скаже. Воно ще старіше, ніж твоє, й зовсім не модне, — повернувся до Галі юнак. — Тому краще називай мене Ангел Золоте Волосся.

— Ангел Золоте Волосся, — луною повторила Галя. Вона таки десь бачила цього юнака.

Цього... ангела?

Він — ангел?!

Він дивився на дівчинку і, мабуть, у душі посміювався з її розгубленості, а ще більше — з нетямущості, тож Галя врешті опанувала себе. Іди знай, може, ангели так-ось запросто і з'являються? Вона не в курсі, бо нічого про них не читала, в шкільних підручниках про ангелів не пишуть.

Набравшись відваги, дівчинка ступнула ближче й сіла на краєчок ліжка. У голові, мов віхола, крутилося безліч думок. Про що спитати несподіваного гостя? Яка в неї оцінка за контрольну з математики? Чи за що її кривдить Сашко Гнатенко (бо сьогодні він знову дражнився)? Але ж ні, то все дурниці, треба питати про головне. Коли одужає Степанчик? І чому Галя така невдатна, що всі її сварять і сварять? Чи, може, краще нічого не питати, а натомість попросити, щоб її прикрощі минулися? Може, ангел з'явився, щоб допомогти? Цього Галі хотілося найдужче.

Хоча, якщо чесно... Їй хотілося іншого. Щойно Галя збагнула, що перед нею ангел, як десь глибоко в грудях замріло потаємне зухвале, безглузде бажання, в якому вона не хотіла собі зізнатися, проте воно муляло, мов камінець під п'ятою. Їй хотілося... дива. Бодай маленького, але справжнього, неземного, чогось такого, що тільки ангели вміють.

Галя сиділа, не зводячи з гостя своїх ясно-карих очей. Мовчання затягувалось, і це було негарно.

— А... хто назвав вас Ангелом Золоте Волосся? — спитала дівчинка перше, що спало на язик (Катерина Петрівна говорить, що Галя спочатку ляпає, а вже потім думає, що треба було сказати).

На відміну від Катерини Петрівни, ангел не розсердився, а навіть розвеселився.

— О, то давня історія! Дуже, дуже давня! — засміявся він. — Я дістав це ім'я через одного мого друга.

— Через ангела в блискучих латах? — згадалася Галі ікона з Михайлівського монастиря.

— Ні, через людину.

— Хіба ви дружите з людьми? — знову ляпнула Галя і прикусила язика. Як вона могла забути — в людей же є ангели-охоронці!

— Я не був його охоронцем, — сказав Ангел Золоте Волосся. — Проте ми заприятелювали.

Галя знітилася. Про ангелів-охоронців вона не питала. Здається, він читав її думки.

— Я вперше звернув на нього увагу, коли ще він був твоїм ровесником. Батько привів його вчитися.

— Ангели дружать зі школярами? — перепитала дівчинка.

— Іноді дружать, — знизав плечима ангел. — Хіба це дивно?

— Та, мабуть, ні, — невпевнено відповіла Галя.

Той хлопець її зацікавив. Яким він був, що ангел потоваришував із ним? Святим та Божим, з ранку до ночі молився? Чи, навпаки, звичайною дитиною? Тільки, мабуть, розумів у цьому житті трохи більше, ніж проста дівчинка і навіть не відмінниця Галинка Супрун з 4-Б класу. От би про нього дізнатися...

— Якщо хочеш, можеш його побачити. Хай станеться... одне невеличке диво, — добродушно примружився золотоволосий юнак.

- Як думаєш, чому в кімнаті Галі з'явився Ангел Золоте Волосся?
- Які художні засоби використано для опису зовнішності Ангела? Яка їхня роль?
- Чому, на твою думку, Галі хотілося дива?

- Прочитай інформацію. Поміркуй, чому письменниця обрала образ Ангела Золоте Волосся.

Елеуса (Замилування) — один із основних типів зображення Божої Матері з Ісусом на руках.

Одигітрія — ікона, де зображена Богородиця з Ісусом-дитям.

Архангел Гавриїл (Ангел Золоте Волосся) — небесний помічник, який є супутником і помічником людини упродовж усього земного життя.

Оранта — один із основних типів зображення Божої Матері з піднятими вгору руками (жест молитви, що означав благання).

3. ХЛОПЧИНА З МИНУЛОГО

Що трапилося далі, Галя не могла пояснити. Вона відчула легке запаморочення, — на коротку мить, а проте все довкола невпізнанно змінилося.

Світило сонце, шелестіли дерева під теплим літнім вітром, що гнав у небі купчасті білі хмарки. Галя ніби дивилася суперсучасне кіно в 3D-кінотеатрі з напрочуд яскравими кольорами і звуками, а сонце навіть пекло їй ніс. Проте замість кінозали навколо розлягався неозорий простір, а під високою кручею, на якій вона опинилася, широко синів... Дніпро?

— Так, Дніпро, — підтвердив Ангел Золоте Волосся. Принаймні він теж перенісся сюди разом з Галею. І він таки читав її думки.

Місцина була мальовнича і водночас дика. Галя не знала таких місць на Дніпрі. На протилежному березі, скільки сягало око, виднів безкрайній незайманий ліс, по якому пливли темні тіні хмар. По цей бік теж здіймалися віковічні дуби й сосни, обплетені диким виноградом. Мов зелений вінок, вони оточили простору галявину на кручі, серед якої стояла новозбудована церква. Біля її входу чоловіки розмішували червонястий розчин, схожий на бетон, і дерев'яними відрами носили його всередину. Ще кілька робітників розпилювали товсті дубові дошки. На Галину появу ніхто з них не звернув уваги, ніби її й не бачили.

— Ти для них невидима, — зауважив ангел. — Тому, будь ласка, поведься обережно.

На кручу вибрався, розхлюпуючи з цеберки воду, рудоголовий нестрижений хлопчина в латаній-перелатаній оде-

жі. Робітники, облишивши свій інструмент, стали жадібно пити, передаючи кувальцю один одному. Вони видавалися такими ж дрімучими, як і вся ця місцина: вусаті і бородаті, в довгих білих сорочках до колін, у брудних полотняних штанях. Деякі мали на собі чернече вбрання.

— Не впізнаєш ні місця, ні собору? — спитав Галя ангел.

Вона ще раз глянула на споруду. Висока, з однією банею. Рожеві стіни складені з каменю — дайте згадати... плінфи. Вчора на уроці Катерина Петрівна пояснювала, що така цегла називається **плінфою** і що будували з неї дуже-дуже давно, в княжі часи. Але ж ця церква — зовсім нова, ще навіть не закінчена...

— Ти бачиш далеке минуле, — мовив Ангел Золоте Волосся, відповідаючи на її думки.

Он воно що. Цікаво, цікаво. Тільки що тут упізнавати? Галя могла б заприсягтися, що ніколи раніше не бачила ні цих круч, ні церкви. Хоча, якщо придивитися, краєвид нагадував щось знайоме.

— Паночку, то ви питали за отцем ігуменом? Він пішов у Ближні печери, — мовив хтось неподалік від Галі, і вона радісно стрепенулася.

Ближні печери! Здуріти можна: виходить вона бачить Києво-Печерську лавру. Точніше те, з чого лавра починалася.

Галя обернулася на голос. Недалеко від неї старий чернець розмовляв з сільським дядьком, не подібним на «паночка» ні вбранням, ні виглядом. Поруч з дядьком неспокійно переступав з ноги на ногу його син — хлопчина в білій сорочці, підперезаний червоним поясом, височенький, русявий з тонкими рисами обличчя. Галя подумки назвала його панчиком.

— Доглянь коней, — звелів дядько хлопцеві. — А я піду пошукаю отця ігумена.

Разом з ченцем він подався вниз кручею — туди вела добре втоптана стежка. Його син дістав з воза, що стояв на краю галявини, торбу з вівсом і приладнав її перед кінськими мордами. Коні, пофоркуючи, хрумтіли зерном, а хлопчина, задерши голову, замилювався церквою. Споруда йому подобалася: він аж усміхався, обводячи поглядом

високі могутні стіни, прикрашені узорами з плінфи, величнубаню з золотим хрестом, що мовби пливла серед хмар. Здавалося, він забув про все на світі.

— То це так ти дивиш коней?

З несподіванки хлопчина здригнувся (і Галя теж), а нестрижений служка, який щойно приніс майстрам води, зайшовся реготом. Він уже кілька хвилин стежив за прибулим хлопцем веселими **збитішними** очима.

— Що, гарна церква? — спитав він. — Відразу видно, що ти приїхав здалеку, з глушини. Певно ж, тобі й не снилося, що в світі є такі церкви.

Паничик заперечно хитнув головою:

— Та ні, я з-під Києва.

— Он як? — перепитав служка, недовіркою оглядаючи приїжджого. Здається, він вирішував, кепкувати з нього чи ні.

— Ця церква така ж висока, як собор Святої Софії! — щиро сказав прибулий хлопець.

— Вона велична і красою дивовижна, бо церква, щоб ти знав, то земний образ Господнього неба! — мудро пояснив йому служка.

— Слухай... Ти, певно, усе тут знаєш... Чи правду кажуть люди, що цю церкву варяг Симон побачив у небі? І навіть обміряв її поясом зі щирого золота?

— Звісно правда! Інакше чого б народ говорив, — сказав служка, якому явно подобалося вдавати з себе знавця. Він усміхнувся вже приязно й заходився розповідати, як то трапилося.

Галя знала цю історію. Вони всім класом ходили в Лавру, і їхня вчителька — то була ще її люба Наталя Василівна — розказувала, як збудували знаменитий Успенський собор. У київського князя служив варязький княжич Симон. Коли він плив до Києва, його корабель захопила на морі страшна буря. Уже не сподіваючись на порятунок, Симон почав молитися і раптом побачив у небі величну церкву. «Ти не потонеш, а будеш похований у цій церкві, яку мають збудувати!» — почувся згори голос. Видіння постало таке виразне, що варяг обміряв церкву золотим поясом: вона була

20 поясів завширшки, 30 завдовжки, 30 заввишки, а разом з верхом, з банею — 50. Після цієї пригоди минуло чимало літ. У 1068 році, коли на Русь напали половці, варяг Симон разом з князями Ярославичами прийшов у Печерський монастир до преподобного Антонія просити благословення перед битвою. І знову він почув про церкву: святий чернець провістив, що битва завершиться поразкою, але Симон не загине, бо має бути похований у церкві, яку збудують у монастирі. Після битви на річці Альті — нещасливої, як і напроорокував преподобний Антоній, Симон віддав золотий пояс святим отцям на будівництво храму.

Монастирський служка розповідав цю бувальщину з багатьма подробицями. Певно, йому вже не раз доводилося розказувати її богомольцям.

— Навіть місце на церкву вказав сам Бог, — додав він, закінчивши оповідь про варяга.

— Як то? — здивовано спитав паниччик.

— А так: прийшли в монастир четверо майстрів-греків з Царгорода, ці, що й тепер у нас працюють. Прийшли й питають: «Де ви хочете ставити церкву? Бо нам явилася Цариця Небесна і послала збудувати храм у Києві на Русі». Тоді отець Антоній став молитися, щоб по всій землі впала роса, а там, де мала стояти церква, щоб лишилося сухо. Уранці пішла братія і знайшла суху галявину на верху гори.

— Може, її провіяв вітер або просушило сонце? — зауважив паниччик. Мудро зауважив, бо й Галя таке ж подумала.

— Еге! Наступної ночі отець Антоній став молитися, щоб, навпаки, по всій землі було сухо, а на святе місце впала роса.

— І що ж, сталося так?

— Сталося. І знову Бог вказав оцю гору! — служка аж ногою тупнув, мовляв, ось вона, обрана Богом земля. — Отець Антоній молився ще й третьої ночі. А вранці поблагословив місце під божественну Богородичну церкву, і тоді з неба зійшов вогонь, спалив кущі, розчистив галявину. Люди з дива попадали на землю, як мертві. Було тут багато киян, і ченці, і великий князь Святослав, і його дружинники, і княжий небіж Володимир, той, що тепер сидить у Переяславі.

— Ти теж бачив, як вогонь з неба сходив? — спитав паничик, не зводячи зі служки зачарованих очей.

— Та де ж? Я тоді ще малий був, воно ж більш як десять літ минуло, — знехотя зізнався служка. — Але отці про це розповідають. Кажуть, що великий князь власними руками копав рова на підвалини. А ченці заклали під стіни часточки мощей семи святих мучеників, що їх привезли з собою греки: Артемія, Леонтія, Акакія, Полієвкта, Арефи, Якова і Федора.

Обидва хлопці, не змовляючись, повернулися в бік поставленої на святощах церкви, до будівництва якої навіть князь доклав рук.

— Тут ще багато див учинилося. Дечому з того я сам свідок, — ніби між іншим докинув служка.

— Що ти бачив? Розкажи, будь ласкавий! — зацікавився паничик. Служка на це й розраховував.

— Було це весною, якраз коли мене сюди взяли, — трохи згорда повідомив він. — Бо я сирота, то й попросився в монастир, а ігумен Никон прийняв мене. О, отець Никон — великий чоловік! Кажуть, що він — сам митрополит Іларіон! — притишив голос хлопець. — Нібито він ховається під виглядом монаха, відколи в нього вийшла незгода з греками.

— А через що незгода? — спитав паничик.

— Через що, через що... Або то мого розуму діло? Митрополит Іларіон наші права обстоював, Русь боронив, а грекам то не посмакувало. Греки добрі то добрі, але своєї користі, не бійсь, не попустять... От. Але дай розкажу і про диво. Цієї весни припливли до нас нові грецькі майстри, ті, що розмальовують храми святими ликами. Самі прибули, ніхто їх не кликав. Оглянули церкву і, нікому нічого не сказавши, вернулися до свого човна. Хотіли втекти, як то згодом з'ясувалося. Гребли всю ніч, а вранці дивляться — човен стоїть, де й звечора був, навпроти наших печер! Божа сила не пустила їх.

— Може, вони в темряві збилися і гребли не за течією, а проти, а вода зносила їх назад? — засумнівався паничик.

— Певно, що так! Бог дав, щоб вони заплуталися. От вони вернулися в монастир і стали просити: «Відпустіть

нас! Ми згодилися оздобити малу церкву, а ваша церква дуже велика. Нам вона не під силу. Ми віддамо золото, яке взяли наперед за роботу». Отець Никон і питає: «Про що ви говорите? Ми не давали вам золота». А греки стоять на своєму, мовляв, двоє ченців з Києва прийшли й заплатили. І описали ченців — схожих на покійних отців Антонія і Феодосія. Тоді греків повели в келію, показали **мальовідло**, де обидва отці змальовані, а греки й кажуть: «Правильно, ці домовлялися з нами, але чому ви говорите, що вони померли десять літ тому? Вони дали нам золото щойно перед нашим від'їздом». Отаке диво вчинилося! Виходить, що отці Антоній і Феодосій з неба дбають про монастир. Вони святі, так уся братія вважає.

Служка згорда подивився на прибульця. Той стояв, вражений до глибини душі. Прекрасна церква, будівництво якої перетворилося на низку чудес, заповонила його уяву.

Аж надто заповонила, подумалось Галі.

— Не така вона й незвичайна, ця церква, — шепнула дівчинка ангелові. — Бабуся казала, що під час війни її підірвали динамітом. І ніяке диво її не врятувало.

— Так, собор знищили, — погодився ангел. — Тільки ж він знову стоїть відбудований. Ніби з ним нічого й не сталося.

4. ДИВО

Тим часом з-за собору видибав старесенький чернець з довгою білою бородою, схожий на доброго діда з казок. Глянувши на службу, він докірливо похитав головою:

— Ти знову розбалакався, Остапе, а діло стоїть! Не гоже звертати свій розум на суетні мирські речі.

— Та я, отче Матвію, розповідаю цьому хлопцеві про дива, які Бог сотворює в нашому монастирі, — виправдовувався Остап, — так звали службу.

— Знаю я, що ти розказуєш. Трапилася нагода поточити лясю, от і мелеш язиком, — пробурмотів старенький,

ЗБАГАЧУЙ МОВЛЕННЯ

Плі́нфа — тонка плитчаста цегла, старовинний будівельний матеріал.

Збито́шний — *тут*: пустотливий, лукавий.

Мальові́дло — фарба для стін.

а тоді пильно подивився на паничика, з яким розмовляв Остап. — А йди-но, хлопче, сюди, — поманив його рукою.

Паничик підійшов, поцілував ченця в руку і став перед ним, шанобливо схиливши голову.

— Твоє місце тут, Алимпію, — сказав старий, і хлопець здивовано звів на нього очі.

— Я не Алимпій, — заперечив старому, але той нетерпляче перебив:

— Станеш Алимпієм. Тут, у монастирі, знайдеш славу і благодать. І сам його прославиш! — він поблагословив хлопця, тоді ще раз зиркнув на Остапа і подибав до дерев'яного будиночка, що виднів віддалік за деревами. Напевно, там була пекарня, бо звідти пахло свіжим хлібом, а з димаря валував дим.

Паничик провів його зчудованим поглядом.

— Оце то так... — проказав Остап, розглядаючи паничика, ніби щойно його побачив. — Ти хоч уявляєш, хто з тобою говорив? Отець Матвій Прозорливий! Як він сказав, так і буде, бо він має дар пророцтва!.. Оце тобі й раз... А чого ти не признався, що прийшов постригатися в ченці?

— Та я... Я не збирався, — зніяковів хлопчина. — Батько привезли мене в науку... якщо візьмуть.

— Учитися книжної грамоти? Святе Письмо переписувати? Мабуть, ти будеш, як отець Нестор! Він молодий ще, тільки тридцять літ має, а вже знаменитий книжник! Май-

же такий, як ігумен Никон. Знає і грецьку мову, і письмо слов'янське. Ігумен хвалить його дуже, особливо за те, як він складно та мудро написав про святих князів-мучеників Бориса і Гліба. Мабуть, ти теж таким станеш, раз отець Матвій сказав.

— Ні, я, напевно, не до книг. Мені б до малярства, — тихо усміхнувся хлопчина.

Олена Каїнська. «Переїзд»

— До малярства! — Остап аж руками об поли вдарив. — Ти що, пробував малювати? Маєш хист?

— Не знаю, — вже й геть знітився паничик. — Малювати малював...

— А кого ж ти малював? Може, святого Миколая угодника? Чи Георгія Побідоносця, що змія перемагає?

— Ні, святих я не смів. Малював коней, дівчат, дядьків... удома на хатніх стінах.

— І що?

— Та що... Мати били, бо Парася, служниця наша, третій раз цього літа мусила хату перебілювати.

— А нащо ж ти, сякий-такий, аж тричі стіни розмальовував! — розреготався Остап.

— Сам не знаю. Воно як накопить на мене — хоч умри, хочеться малювати. От і малював. Мати сердилися, карали, а батько дивилися, дивилися, а далі звеліли збиратися до печерських отців. Бо якщо воно, кажуть, від Бога, то мене треба віддавати в науку. А якщо то насилають біси, однак треба до отців печерських, щоб прогнали нечистих. Невже воно може бути від бісів? — довірливо спитався паничик. — Коли я малюю, мені так гарно на душі, що й не сказати... Мов у небі витаю.

— Ні, то не від бісів! — запевнив його Остап. — Отець Матвій сказав би. Він же їх бачить, поганих, розгадує їхні лукаві замисли і рятує від них людей. А тобі він не говорив про бісів... Ти диви, сюди піднімається ігумен Никон!

Галя глянула на стежку, що вела з кручі вниз. Нею наближались двоє: батько паничика і літній чернець з поважною поставою та суворим лицем. Певно, то й був ігумен Никон — Великий Никон, якого палко вихваляв монастирський служка Остап. Обидва хлопці низько вклонилися.

— Це й є твій отрок? — спитав ігумен у чоловіка.

Паничик ще раз уклонився, даючи знати, що то таки він.

— Ходімо до храму. Скажу майстрам, хай випробують хлопця.

Ігумен Никон, не озираючись на супутників, швидкою ходою рушив до церкви і перший увійшов до середини. За

ним зайшов чоловік, дрібно хрестячись та підштовхуючи сина, а слідом подався і цікавий Остап, хоч його не кликали.

Ангел Золоте Волосся легенько торкнув Галю за плече, і вони також опинилися в храмі. Після сліпучого сонця, що сяяло надворі, тут панували сутінки. Із вікон падали скісні стовпи світла, в якому кружляли незліченні золотаві порошоківки. Пахло мокрим вапном і, здається, сирими яйцями, запах яких забивало духом живиці від **риштóвань**, що стояли під стінами, збиті з соснових стовбурів. На риштованнях працювали майстри, що оздоблювали стіни. Одні чаклували над хитромудрими узорами, прикрашаючи ними стовпи, що підпирали центральну баню; інші малювали на стіні, на свіжій сирій штукатурці пастухів, які кланялися Матері з Дитятком. Угорі над віттарем троє майстрів викладали образ Божої Матері з дрібних кубиків кольорового скла. Галя задивилася, як вони працювали. Високий суворий чоловік закінчував покривало на голові Діви Марії, другий майстер трудився над її правою рукою — викладав тонкі білі пальці, третій обводив золотим тлом низ сукні. Галі здалося, що цей останній зовсім не старався. Навіть здаля було видно, що кубики в мокру штукатурку він вдавлював нерівно, нахилиючи їх туди-сюди. Дівчинка аж озирнулася обурено: невже ігумен Никон не зупинить недбайливця?

Той кивком руки підкликав майстра, що саме спустився з риштóвань, сухорлявого, дуже смаглявого, напевно, одного з греків, про яких розказував Остап.

— Цей хлопець хоче вчитися малювати. Випробуй, чи має він хист, — звелів ігумен.

Майстер оглянув хлопця з голови до ніг насмішкуватим поглядом блискучих, мов у шпака, очей.

— Значить, хочеш малювати? — перепитав він, і Галя зрозуміла, що зовсім то не грек, бо майстер вимовляв слова м'яко й округло, як сільські дядьки з-під Києва.

Хлопчина засоромився, аж почервонів, проте глянув майстрові в очі і твердо мовив:

— Так, хочу.

— Не кожному дано творити божественні образи, — хитнув головою майстер. — Чи знаєш ти, що почав цю справу сам

святий апостол і євангеліст Лука? Він перший зобразив лик Божої Матері. Але навіть він не смів підвести очі на Пречисту і малював, дивлячись на Її відображення у воді.

Майстер зробив промовисту паузу, мовляв, ось яка це важлива справа.

— Чи ти чував коли-небудь, що за малярство навіть платили жителям? — суворо спитався він. —

Був час, коли писати ікони забороняли. Іконописців в'язали в мішки і топили в морі, в ямах живцем засипали, бороди їм підпалювали. Але ікон не знищили. Не було на те Божої волі. Бо якщо Бог-Син ходив по землі, видимий людськими очима, то можна дивитися й на Його образ, відтворений на іконі. Звичайно, при цьому вшановуючи не дошку й фарби, а Того, Хто зображений... Ось маєш скло, — майстер раптом урвав свою промову і подав хлопцеві миску з дрібними скляними кубиками. — Це **смальта**, з неї ми викладаємо на стінах мозаїку. Скажи, вона тут однакова? Одного кольору чи ні?

Хлопець глянув на смальту, тоді на майстра:

— Ні.

— Чому ні? У мисці темно-зелена смальта.

— Але вона різна. Ця ось, — хлопець узяв один з кубиків, — зелена, як трава; ця темніша, як лист конюшини, — узяв він інший кубик, — ця як рута, а ті кубики зелено-сиві. Такою трава буває вранці, коли впала роса.

Майстер здивовано звів брову:

— У тебе добре око. Близькі відтінки розрізнить не кожен, а в нашій роботі це важливо. В одному кольорі маємо по двадцять-тридцять відтінків смальти, а часом їх ще більше. Навіть золота смальта різна. Якби була однакова, хіба б гра-ла живим сяйвом навколо Богородиці? Її ще й кладуть під різним кутом, щоб кидала відблиски по всьому собору, але відтінки теж додають своє.

ЗБАГАЧУЙ МОВЛЕННЯ

Смальта — непрозоре кольорове скло, яке застосовують у мозаїці; різної форми шматочки із такого скла.

Риштування — тимчасовий дощаний настил на підвищенні; поміст.

Он воно що, — збагнула Галя. Отже, майстер, який викладав тло, не партачив. Інакше хіба б прославився Успенський собор на всі навколишні країни? А він прославився, це і вчителька їм казала.

— Гаразд, — продовжував іспит майстер. — Тепер спробуй докінчити узір на стовпі. Та вважай, малюй легенько, щоб можна поправити.

Хлопчина взяв від майстра щось схоже на вуглину і несміло підійшов до стовпа. Глянув угору на початий орнамент, обережно провів лінію... На свіжій штукатурці з'явився контур виткого стебла. Ще кілька змахів рукою — і на стеблі розгорнулися широкі кучеряві листки, точнісінько такі ж, як були зображені вище.

Майстер стояв, узявшись у боки, поглядом вивіряв узір.

— Добре! Справді добре! — похвалив він. — Лишайся. Я беру тебе в учні.

Остап позад ігумена беззвучно затанцював, засяяв усмішкою від вуха до вуха, мовляв, ага, а чи я не казав? Отець Матвій Прозорливий не помиляється!

Юний художник поклав вуглину, витер руки об штани й обвів щасливим поглядом церкву. Ніби все ще не вірив, що невдовзі і він прикрашатиме її мистецькими оздобами.

— Дивіться! Диво! — несподівано почувся гучний вигук.

Остап показував рукою на стіну над вітварем. Мозаїчний образ Божої Матері засяяв, аж засліпив. Крізь вікно на нього світило сонце, яке перед тим ховалося за хмару.

— Дивіться! Дивіться всі! Це ж Дух Святий!

Над вітварем з'явився голуб. Галі здалося, ніби він спурхнув з вуст Діви Марії. Сліпучо-білий у сонячному промінні, він кружляв під церковним склепінням. Чернець, що саме приніс відро свіжого розчину, впав на коліна. Робітники, покинувши працю, молитовно склали руки.

— Та ні, це голуб, простий голуб! — гукнув один з майстрів. — Несіть-но драбину та зловіть його!

Ніби відчувши загрозу, голуб злетів у недосяжну височінь, під саму баню, зробив коло і — зник, злився з уже закінченим мозаїчним образом Ісуса Христа.

— Куди він подівся? — спитав майстер, що хотів зловити голуба.

— Щез! Влетів у уста Спасителя! — відповіло йому кілька голосів.

— То справді Святий Дух!

Раптом лик Божої Матері, що було потьмянів, знову сяянув сонячним світлом. У сліпучому промінні з'явився той же голуб. Він підлітав до образів святих апостолів, сідаючи кожному то на руки, то на голову. Майстри падали на коліна.

— Диво... Диво! Дух Святий! — приглушено гомоніли вони.

Галя глянула на юного художника. Він стояв навколішках, притиснувши руки до грудей. Вродливе обличчя світилося щирою вірою.

— Пострижусь... Тільки б малювати... — шепотів він, не зводячи погляду з голуба.

Ангел Золоте Волосся торкнув Галю за руку. Світ мовби схитнувся в її очах, і враз усе щезло — голуб, собор, хлопці, майстри.

- Яке перше диво сталося з Галею?
- Чи віриш ти в диво? Поміркуй, як змінилося б твоє життя, якби сталося те, про що ти мрієш.

5. УСПІХ І РОЗЧАРУВАННЯ

Галя знову сиділа на краєчку ліжка в своїй кімнаті. За вікном рожевіло вечорове крайнебо, так, ніби сонце щойно зайшло. Ніби повернулася не тільки до себе додому, а й у ту ж хвилину, з якої перенеслася в далеке минуле. Ангел Золоте Волосся, як і раніше, спирався об підвіконня, напівобернувшись до неї.

— Що сталося з тим хлопцем... Алимпієм? Це ж ви з ним подружилися? — заторохтіла Галя, бо її розпирало від цікавості.

— Так, із ним, — кивнув головою ангел.

— Він постригся в ченці? І вивчився на художника? І що то було в соборі: Святий Дух чи звичайний голуб?

— «Дух у виді голубинім». Кожен бачить те, що він здатний побачити, — ухильно відповів ангел.

— Он як?

Значить, дива не сталося. На жаль. Просто гра світла, бо сонце надворі то заходило, то виходило з-за хмар, та ще в собор випадково залетів голуб. А майстри й повірили, що то Дух Святий. Воно давно діялося, народ був темний. Еге, кожен бачить, що хоче... Галя відчула розчарування. Замість дива — всього лиш видиво. Алимпій у нього повірив. І постригся в ченці. Чесно кажучи, з хлопцем вчинили негарно. Подобою дива заманили його в монастир. Він же щирий, довірливий, це ж видно неозброєним оком.

— Власне кажучи, див сталося три, а не одне, — посуворішав ангел. — Перенестися в минуле — це не поїздом у метро проїхатися. І не всім випадає побачити ангела, — він злегка розвів руки, мовби демонструючи: ось я. — А щодо з'яви Святого Духа... Про це писала давньоруська література. Її свідчення дійшли до вашого часу. Але годі про це. Тобі ще уроки робити.

Він підвівся з підвіконня, даючи знати, що розмову закінчено.

— Хочу, Галю, попросити тебе про одну річ.

Дівчинка запитливо глянула на ангела.

— Постарайся знаходити добре в тому, що є. Гаразд?

— Так, звичайно, — машинально погодилася Галя.

Він підбадьорливо усміхнувся.

- Про що Ангел попросив дівчинку? Чому його прохання було слухним для неї?
- А для тебе така порада Ангела корисна? Чому?
- Спрогнозуй, чи вдасться Галі скористатись підказкою Ангела, зважаючи на її вдачу.

***

— Отже, ви мали прочитати й переказати розповідь про найвідоміші храми Київської Русі, — голос у Катерини Петрівни тонкий і високий, від нього аж дзвеніло у вухах. — Зараз подивимося, хто в нас відповідатиме. Так... Супрун Галя!

Галя підхопилася, ніби обсипана жаром. Урок вона вичила, але чомусь щоразу, коли доводилося відповідати перед класом, думки в неї плуталися, усе прочитане вилітало з го-

лови, і вона стояла стовпом неотесаним, ледве видавлюючи з себе уривки речень. Так сталося й сьогодні.

— Найвідоміші храми... найвідоміші храми... це... Софія Київська... і Успенська лавра... Печерська лавра... Успенський собор у Печерській... — залепетала Галя, лякаючись і ще дужче розгублюючись від того, що вона так недоладно відповідає.

— Успенський собор Києво-Печерської лаври, — дзвінко виправила її Катерина Петрівна.

— Тепер розкажи нам, якими були давні собори. Який вони мали вигляд, з чого їх будували.

Галя здивовано глянула на Катерину Петрівну. Якими тоді були собори? Таж вона бачила їх на власні очі. Точніше, один з них — Успенський. Поволі, спочатку невпевнено, а далі все твердішим голосом вона стала описувати могутні рожевуваті стіни з каменю і рядів тонкої цегли-плінфи, викладені плінфою оздоби — хрести й безконечники, розповіла про важку працю давніх будівничих, які навіть дошки робили вручну, про фрески — малярство по сирій штукатурці — і смальту з її незліченними відтінками, з якої викладали чудові мозаїки, про те, як вражали тодішній люд пишні височенні собори і які прекрасні легенди склали про них у народі. Галя говорила й говорила, Катерина Петрівна не спиняла її, і весь клас слухав напрочуд уважно.

— Отже, діти, — сказала вчителька, коли Галя раптом замовкла, злякавшись, що надто розговорилась, — у нашому класі росте майбутній історик. Або, можливо, мистецтвознавець. Молодець, Галю! Я не підозрювала, що ти захоплюєшся історією. Мабуть, ти багато читала, дивилася фільми про Київську Русь, тому розповідаєш яскраво, я б навіть сказала, як очевидець! Ставлю тобі дванадцять балів за домашнє завдання і ще дванадцять — за ґрунтовний усний реферат про давньоруське мистецтво.

Класом перебіг здивований шепіт. Це ж треба — дві дванадцятки одним махом! Ісанка невдоволено закопилила губки, мовляв, як це так, що хтось обігнав її, відмінницю?

Схвильована, розчервоніла, Галя сіла на своє місце, не вірячи власному щастю. Дві дванадцятки! Ото мама здивується та зрадіє, коли дізнається!

Катерина Петрівна ще когось питала, ставила оцінки, і Галя вперше подумала, що вона не така й погана вчителька. Як казав Ангел Золоте Волосся? Знаходить добре в тому, що є. У Катерині Петрівні можна знайти добре: вона справедлива. Поставила дві дванадцятки! Хоч Галя не відмінниця і взагалі непримітна учениця. Треба буде прочитати що-небудь про давню Русь, якщо вже Галя — «майбутній історик». Удома ж є книжки, тато пропонував їй «Княжу Україну» Олександра Олеся, казав, що то цікава річ.

Додому Галя летіла, немов на крилах, і день співав навколо неї: сонячний, теплий квітневий день. Радісно туркотіли голуби, цвірінчали горобці в кущах бузку під будинками, і небо височіло ясне та безхмарне

Відчинивши вхідні двері, дівчинка вловила запах валер'янки. Усередині замлоїло від поганого передчуття. Поки скидала чоботи й курточку, почувла з кухні тихе схлипування. Мама знову плакала. А Галя ж уявляла, як діставатиме з портфеля щоденник, як розкриватиме його перед мамою... Ех, усе коту під хвіст!

— Мамусю, що сталося? — спитала Галя, хоч здогадалася, у чому річ.

— Ой доню! Ой не питай! — крізь плач ледве вимовила мама. — У Степанчика ніжка не зрослася. Доведеться робити другу операцію. Хоч би він не лишився калічкою!

Галя сіла край столу, утупившись очима в мамині руки, що нервово мішали картоплю на сковорідці. Картопля шкварчала й бризкала олією.

Значить, таки операція. Цього вони й боялися.

— Мамо, не плач... — озвалася Галя.

Не могла собі пробачити, що вчора не спитала в ангела про Степанчика. Може, він допоміг би? Задля чогось же з'являвся в їхній квартирі. Невже лише для того, щоб показати Галі картинку з минулого? Ні, у нього мала бути вагоміша причина. І ось тепер, коли Галя сиділа й дивилася на заплакану маму, її раптом осяяв здогад.

— Мамочко, чуєш, не плач, — пригорнулася дівчинка до маминого плеча. — Зі Степанчиком буде все добре! Я знаю, тому що... учора я бачила ангела.

Мама повільно опустила руки.

— Якого ангела, Галю? — тихо, майже пошепки спитала вона.

— Ангела Золоте Волосся. Так він назвався. Він сидів на підвіконні в моїй кімнаті, коли я вернулася зі школи. І я думаю, що раз він у нас з'явився, наше лихо минеться, бо він допоможе.

— Галю, про що ти говориш? У тебе часом не гарячка? — мама доторкнулася губами до Галиного чола.

— Але ж я його справді бачила!

— Нормальні люди не бачать ангелів!

— Він був білявий, з волоссям до пліч... Схожий на вродливого юнака.

— О, Господи! Мало нам біди зі Степанчиком! Невже ще й тебе водити по лікарях? — голосно схлипнула мама. — Галю, признайся, ти все це вигадала? Хотіла мене розрадити, так? — допитувалася вона, не зводячи з дівчинки стривожених, переляканих очей.

Галя розгублено замовкла.

— Ти в школі про ангела нікому не розказувала? Ні? Хоч це добре... Може, ангел тобі привидівся? Або щось таке приснилося? Доню, скажи, хай я знаю, що з тобою все добре! Приснилося, правда ж?

Більше Галя не могла опиратися. Вона ствердно кивнула й низько-низько опустила голову.

— Учора я повертала в Михайлівський Золотоверхий, — ледве чутно зізналася вона.

— А-а-а, значить, надивилася, — полегшено зітхнула мама й додала: — Від твоїх вигадок можна розрив серця дістати.

Вона вийняла з шафи валер'янку й накапала собі подвійну дозу.

Картопля безнадійно підгоріла, наповнивши кухню густим їдким димом. Обід було зіпсовано, і вечеру теж. Бо коли з роботи вернувся тато, мама довго щось розказувала йому притишеним голосом, після чого вечеря перетворилася на нудну виховну лекцію. Батьки по черзі розказували Галі, що треба бути чесною, треба бути уважною до інших, треба розуміти, до чого можуть призвести необдумані фантазії, — маму

вони ледь не довели до серцевого нападу, і так далі. Галя мовчки слухала, міркуючи, який у неї невдалий день. Якби не дві дванадцятки, у ньому не було б нічогосінько хорошого. А батьки їх навіть не побачили, бо ж не спитали, як у Галі справи.

Від згадки про шкільний успіх Галя нишком усміхнулася, і на душі їй потепліло.

- Як Галя реагувала на те, що їй доводилося відповідати перед класом?
- Що потрібно, на твою думку, щоб бути впевненим / впевненою перед аудиторією?
- Як думаєш, чи підвищилась самооцінка дівчинки через одержані «дванадцятки»?
- Як мандрівка в минуле вплинула на дівчинку?

<https://cutt.ly/28OzW8q>

- Відскануй QR-коди й прочитай далі.
- Як думаєш, чому ікони, намальовані дуже давно, збереглися до нашого часу?
- Як Галі вдалося дізнатися, хто намалював старовинну ікону «*Архангел Гавриїл (Ангел Золоте Волосся)*»?
- Яким було рішення Галі мити скло в автомобілях — обдуманим, вираженим чи спонтанним? Наскільки це небезпечно для дитини її віку? Чи здатний / здатна ти на такі вчинки заради рідних?

<https://cutt.ly/78OzRN5>

- Як ти оцінюєш ставлення Галі до навчання? Як думаєш, наскільки успіхи чи невдачі в школі залежать від особистого життя учнів чи учениць?
- Знайди в тексті та зачитай опис Галиної кімнати. Це інтер'єр. Склади за аналогією опис власної кімнати. Як думаєш, що додає затишку твоїй оселі? Наскільки важливо, на твою думку, дотримуватися чистоти у власному домі?

НОВЕ Й ЦІКАВЕ

Перші ікони писали на дошках. Створювали їх у монастирях. Іконописець заздалегідь готував себе до роботи: читав Біблію, молився, дотримувався посту. Це мусив бути високопрофесійний майстер, який до того ж досконало опанував церковні канони християнства. Вважали, що вміння майстра залежить від його душі, його віри й головне — від

допомоги Бога. Тому на іконах ніколи не ставили імен майстрів, адже людина не може бути творцем святості.

Іконописні зображення створювали за суворими правилами. На дошки наклеювали полотно, потім накладали тонкий шар спеціальної речовини для вирівнювання — алебастровий ґрунт. На ґрунті робили рисунок, по якому писали мінеральними фарбами. Згодом зображення вкривали оліфою, від чого яскраво проступали фарби й поверхня ікони ставала блискучою. Проте років через вісімдесят оліфа темнішала настільки, що ікону переписували заново. Від такого «поновлювання» стародавні ікони були вкриті численними шарами фарб.

Божественний світ чітко відмежовували від земного. Для цього святих зображали плоскими й нерухливими, без тіней, не відтворювали пори року та час доби.

Кольори в іконописі мають символічне значення. Їх ніколи не змішують. Золотий колір, наприклад, символізує Небесне Царство. Червоний — символ Воскресіння, перемоги життя над смертю, а також символ страждань і жертви Христа. У червоному одязі зображують мучеників. Білий — символ чистоти, святості; у білому зображують ангелів. Зелений — юність, оновлення. Його використовують у сценах Різдва.

- Переглянь відео *«Як викладають мозаїки та пишуть ікони в Могілянці»* від каналу *«Живе телебачення»* й дізнайся, як сьогодні створюють ікони в Києво-Могілянській академії.
- Знайди інформацію про те, як раніше виготовляли фарби.
- Чи можливо зараз створити вохру? Що для цього потрібно?

ПОЗНАЙОМСЯ З АВТОРКОЮ

Зірка Мензатюк (народилася 1954 року)

<https://cutt.ly/VwqUgnc7>

- Переглянь відео проєкту *#ЖивіПисьменники* про Зірку Мензатюк від *Українського інституту книги* та *Лабораторії дитячого читання НЦ «Мала академія наук України» «БараБука»*. Що нового ти дізнався/дізналася про письменницю? Які твори Зірки Мензатюк ти читав/читала?

1. У зовнішності Ангела дівчинка звернула увагу на:
  - очі;
  - волосся;
  - крила.
2. Ангел переніс Галю:
  - у минуле;
  - у майбутнє;
  - в інше місце в теперішньому часі.
3. За жанром «Ангел Золоте Волосся» — це:
  - повість;
  - казка;
  - повість-казка.

4. Визнач, що утверджує повість, а що засуджує. Свої міркування запиши в зошит.
5. Доведи, що письменниця впродовж розвитку подій у творі вболівала за Галю Супрун.
6. Знайди в тексті й зачитай фрагменти, які в реальному житті не могли відбутися.
7. Хто із героїв допоміг Галі зрозуміти, що її життя прекрасне? А хто тобі допомагає побачити в житті хороше?
8. Як ти розумієш слова *доброта, милосердя, співчуття, самопожертва*? Чи важливі вони для духовного розвитку людини? Чому?
9. Чи є чого тобі повчитися в Галі Супрун? А чого б ти не став / не стала робити, як ця героїня? Чому?

10. Якби випала така нагода, куди б ви хотіли помандрувати в часі? Розкажіть про це одне одному.
11. Створи власну «хмарку слів». Напиши всередині аркуша назву твору, потім склади список важливих слів, пов'язаних із сюжетом, персонажами, місцем дії і темою твору. Сформууй колаж зі слів, розміщуючи їх по вертикалі, горизонталі, діагоналі. Залежно від значимості цих слів, пиши їх різними розмірами.
12. Уяви, що ти досвідчений літературний критик. Оціни повість «Ангел Золоте Волосся» Зірки Мензатюк за такими критеріями:

ПОЧАТОК ТВОРУ	ГОЛОВНИЙ ПЕРСОНАЖ	ДРУГОРЯДНІ ПЕРСОНАЖІ	ЗАГАЛЬНЕ ВРАЖЕННЯ

13. Намалюй одну з чотирьох ілюстрацій до твору «Ангел Золоте Волосся». Перша — головний персонаж, друга — найцікавіший момент, третя — головна подія у творі, четверта — найважливіше місце подій.